

طرح قانون اساسی جمهوری فدراتیو عراق

مقدمه مترجم

آن چه را که در زیر می‌خوانید طرح پیشنهادی قانون اساسی جمهوری فدراتیو عراق است اما لازم می‌نماید در ابتدا بگوییم، رژیم صدام که در ۳۵ سال گذشته و از سال ۱۹۶۸ زمام امور را در عراق به دست گرفت با تمام قوا به سرکوب همه ی خلق های ساکن عراق پرداخت و هیچ اثری از دموکراسی و حقوق بشر در آن کشور به جای نگذاشت و حتی اعضای خانواده و مخالفان خود در حزب بعث را نیز قربانی سیاست های فاشیستی خود نمود. همه مردم عراق در طول این ۳۵ سال بهای گزافی را در مبارزه علیه یکی از هارترین رژیم های دنیا پرداختند و در این میان ملت کرد بیش از همه شاید قربانی داده باشد. امروزه دیگر نیازی به بازگویی جنایات صدام در عراق و کردستان و علیه مردم این سرزمین نیست زیرا همگان با کشتار شیعیان در جنوب و حتی اعراب سنی‌مذهب و بمباران شیمیایی حلبچه و مرگ ۵۰۰۰ نفر وانفال ۱۸۲۰۰۰ انسان بی‌گناه، نابود کردن ۴۵۰۰ روستای کردستان و سیاست تعریب و پاشیدن بذر نفاق قومی، ایجاد مناطق محرمه (ممنوعه) و سکونت اجباری کردها در اردوگاه های کاملاً بسته و محافظت شده و جلوگیری از کارکردن آن ها و هرگونه ورود و خروج از آن اردوگاه ها (لازم به یادآوری است که صدام برای هرچه بیشتر تحت کنترل درآوردن کردها آن ها را در اردوگاه های اجباری اسکان داده بود، مانند اردوگاه باریکه در استان سلیمانیه و نیروهای نظامی وسیعی را برای نظارت بر آنان گمارده بود و از کارکردن آنان بر روی زمین هایشان و دامداری که منبع اصلی درآمد آنان بود جلوگیری و در عوض هزینه زندگی آنان را تامین می‌کرد تا هرچه بیشتر وابسته و جیره بگیر رژیم شوند و نتوانند به نیروهای پیشمرگ کمک کنند زیرا فقط به اندازه مصارف روزانه به آنان کمک می‌شد) و ناپدید کردن ۸۰۰۰ هزار کرد بارزانی، کوچ اجباری ۳۰۰/۰۰۰ کرد فیلی و غیره که از زمره جنایات این رژیم می‌باشند، آگاهند. لازم به یاد آوری است که در تمام این مدت دولت های دنیا و سازمان های حقوق بشر دولتی و غیردولتی سکوت کرده بودند. هیچ کس نخواست که صدایی از این مردم بشنود و هیچ کس دفاعی از آنان نکرد. خود ایالات متحده آمریکا که اکنون اقدام به سرنگونی رژیم صدام نموده از حامیان این رژیم بود و با انواع سلاح های ساخت کارخانجات اسلحه سازی این کشور و کشورهای روسیه، آلمان و فرانسه و غیره این رژیم مسلح می‌شد. اما اکنون که این رژیم سقوط کرده باید سعی کرد مردم عراق بتوانند کشور خود را اداره کنند امروز دیگر همه به اهداف آمریکا در جهان واقفند و می‌دانند که این اقدام آمریکا در جهت صلح و دموکراسی نیست زیرا که خود آمریکا از بانیان رژیم های ضدمردمی و نادموکراتیک بوده و می‌باشد. ملت کرد هم که خود بخشی از مردم عراق است و هم در مبارزات يك قرن گذشته آنان نه فقط برضد صدام بلکه بر ضد دولت های نامردمی پیشین شريك بوده اند می‌خواهند که مضاف بر حل مسئله ملی در بنیان نهادن عراقی دموکرات، آزاد و برابر سهیم باشند. آنان با استفاده از شرایط حساس در جنگ خلیج در سال ۱۹۹۱ توانستند که بخش های قابل توجهی از کردستان را آزاد کنند و بر روی همین اساس توانستند علی‌رغم تمامی مشکلات موجود و دخالت کشورهای همسایه و مخالفت هایشان، این قسمت از خاک عراق را به نوعی از دموکراسی و رفاه نزدیک کنند هرچند در این راه می‌توان انتقادات فراوانی را متوجه آنان ساخت که در این جا مجال بحث در این زمینه نیست، اما به هرصورت نوع حکومتی که در این ۱۲ سال حاکم بوده را می‌توان بهترین نوع دموکراسی در خاورمیانه به حساب آورد. آزادی احزاب، رسانه و روزنامه، رسانه های جمعی، سازمان های مدنی و غیردولتی، تامین حقوق مردم غیر کرد ساکن کردستان مثل کلدانی و آشوری و عرب و ترکمن ها، حفظ حریم کشورهای همسایه، سکنی دادن به احزاب اپوزیسیون ایرانی همه و همه در خاورمیانه بی‌سابقه است. روی همین اساس این ملت بیشتر از همه مردم منطقه اهمیت وجود دموکراسی را درك کرده و توانسته اند که يك پارلمان محلی برپا دارند که همه اعضای آن توسط مردم کرد و غیر کرد انتخاب شده اند این پارلمان در تاریخ ۲۰۰۲/۱۱/۱۷ پس از بحث و بررسی های فراوان طرح پیشنهادی مربوط به قانون اساسی جمهوری فدراتیو عراق را تصویب و آن را نیز به دیگر گروه های اپوزیسیون عراقی (اما اکنون دیگر اپوزیسیون به شمار نمی‌آیند بلکه گروه های عراقی محسوب می‌شوند) پیشنهاد کرده است. بطور کلی طرح يك نظام فدراتیو برای آینده عراق توسط اکثریت این گروه ها مورد قبول واقع شده است. و در کنگره اپوزیسیون عراقی در لندن و صلاح الدین و در ناصریه نیز فدرالیسم برای آینده عراق مورد توافق اصولی قرار گرفت. این را نیز باید اضافه کرد که عده ای از اشخاص منفرد و احزاب و سازمان های ایرانی و غیرایرانی متأسفانه به جای اینکه مردم کردستان و عراق را در اجرای این طرح ها یاری دهند، می‌خواهند مبارزات چند صد ساله آن ها را زیر لوای مبارزه با امپریالیسم نادیده بگیرند و صاف وساده این همه قربانی را که شاید بتوان ۱

میلیون انسان برآورد کرد به کیسه آمریکا بریزند و در جهت منافع کشورهای فاشیست منطقه مانند ترکیه و ایران و دیگر کشورها گام برمی‌دارند، درحالی‌که همگان از نیت و اقدامات کردها در این مدت آگاه و واقفند. مردم کردستان این جنگ و هیچ جنگی را در منطقه که همگی علیه و به ضرر آنان بوده برنیافروخته و بانی و باعثش نبوده‌اند. در این جنگ که علیه عراق انجام گرفت از سوی کردستان هیچ حرکتی برضد عراق انجام نگرفت و تا زمانی هم که رژیم صدام در بغداد سقوط نکرد مردم کردستان حتی برای آزادکردن شهرهای کردنشین هم حرکت نکردند و عملاً شهرهای کردنشین توسط خود ساکنانشان آزاد شدند و نه نیروهای آمریکایی و متحدینشان. از این منظر هم اینان می‌خواهند که قیام مردم شهرهای کردستان را به حساب آمریکا و انگلیس بنویسند و مردم را عملاً بی‌اراده نشان دهند. این قبیل سازمانها به جای انتقاد از دخالت‌ها و اخلاص گری‌های جمهوری اسلامی ایران و ترکیه در شرایط بوجود آمده برای مردم کردستان در عراق، به جای تشویق و همنوایی با مبارزات تائکونوی مردم کردستان، بجای همدردی با رنج و مصائبی که تاکنون از رژیم بعث عراق دیده‌اند می‌خواهند آن‌ها را به بخشی از ارتش آمریکا و انگلیس تبدیل کنند. این افراد هیچ انتقادی به کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس که مرکز فرماندهی نیروهای آمریکا و متحدینش مثلاً در قطر بود و یا کویت و غیره ندارند. مگر مردم کردستان باید بیشتر خوشحال باشند از سرنگونی صدام یا مردم کویت که با انواع سلاح‌های پیشرفته‌ی آمریکا حمایت می‌شوند. چرا هیچ نگاه انتقادآمیزی متوجه ترکیه نیست؟ مگر این کشور پایگاه اصلی آمریکا در خاورمیانه نیست؟ مگر این کشور مانع حضور مردم در تعیین سرنوشت خویش در شهرهای کرکوک و موصل نمی‌شود؟ مگر این کشور در فکر اشغال موصل نیست؟ ترکیه مستقیماً مردم کردستان را تهدید به اشغال خاک آنان و همه قوانین به رسمیت شناخته شده‌ی بین‌المللی را نقض می‌نماید. پس چرا همه‌ی نگاه‌های انتقادی و گاهاً دشمن‌کارانه متوجه مردم کردستان است؟

اما هرچند این قانون اساسی قانونی زیاد مدرن و سکولار نمی‌باشد و در آن به اصلی‌ترین طبقه‌ی جامعه یعنی کارگران که بیش از همه در این مدت مورد ستم واقع شده و مبارزه کرده‌اند اشاره اساسی نشده باز با در نظر گرفتن تمامی موارد فوق امیدوارم که همگی ما در تحقق اهداف مردم عراق و کردستان پشتیبان و حامی آنان باشیم.

فصل اول تاسیس اتحادیه

ماده یک

عراق دولتی متحد و فدراتیو است. اساس آن جمهوری دموکراتیک پارلمانی می‌باشد که رسماً جمهوری فدراتیو عراق نام دارد.

ماده دو

جمهوری فدراتیو عراق از مناطق زیر تشکیل می‌شود:

اول: اقلیم عربی: دو ناحیه مرکز و جنوب عراق و استان موصل (نینوا) در شمال عراق را شامل می‌شود، به جز شهرستانها و بخش‌هایی که اکثریت ساکنان آن را کردها تشکیل می‌دهند که در قسمت دوم ذیلاً به آنها اشاره شده است.

دوم: اقلیم کردستان: استان‌های کرکوک، سلیمانیه، اربیل، دهوک و شهرستان‌های عقره (آکری)، شیخان، سنچار، تلعفر و بخش‌های زمار، به عشیقه و القوش، آسکی کلک در استان موصل و شهرستان‌های خانقین و مندلی در استان دیاله بر مبنای حدود اداری آن پیش از سال ۱۹۶۸ میلادی و به اضافه‌ی تمام نواحی‌ای که اکثریت ساکنان آن را کردها تشکیل می‌دهند.

ماده سه

مردم منشاء حاکمیت و مبنای مشروعیت آن را تشکیل می‌دهند.

ماده چهارم

مردم عراق را دو ملت اصلی یعنی کردها و عرب ها تشکیل می‌دهند. قانون اساسی عراق هم، بر اساس فدرالیسم حقوق ملی هر دو را به رسمیت می‌شناسد و نیز حقوق حقه ی اقلیت های ملی را در چارچوب جمهوری فدراتیو عراق به رسمیت می‌شناسد.

ماده پنجم

پایتخت جمهوری فدراتیو عراق بغداد می‌باشد و در صورت لزوم می‌توان به طور موقت جایی دیگر را بعنوان پایتخت برگزید.

ماده ششم

۱) جمهوری فدراتیو عراق دارای پرچم، شعار و سرود ملی خود می‌باشد به شرط آن که در همه موارد نماد اتحاد و همزیستی و دوستی ملت های ساکن عراق را دربر داشته باشد، که آن هم بر اساس قانون تنظیم می‌گردد.
۲) حکومت فدرال کردستان در کنار پرچم جمهوری فدراتیو عراق دارای پرچم مختص به خود می‌باشد، هم چنین حکومت فدرال کردستان دارای شعار و سرود ملی و عید ملی یعنی نوروز (۲۱ مارس) است که به همان طریق بر اساس قانون تنظیم می‌شود.

ماده هفتم

عربی و کردی، زبان های رسمی این اتحادیه اند و عربی، زبان رسمی اقلیم عربی، و کردی، زبان رسمی اقلیم کردستان می‌باشد.

فصل دوم حقوق و وظایف اساسی

ماده هشتم

اول: همه شهروندان در مقابل قانون برابرند و هیچ گونه تبعیضی بر اساس جنسیت، نژاد، رنگ، زبان، دین و مذهب پایگاه و یا موقعیت اجتماعی وجود نخواهد داشت.
دوم: فرصت های شغلی یکسان برای همه شهروندان در چارچوب قانون فراهم می‌شود.

ماده نهم

خانواده هسته اصلی جامعه می‌باشد و دولت حفظ و نگهداری از آن را برعهده دارد و بر حقوق مادری و کودکان هم نظارت می‌کند.

ماده دهم

زنان از برابری کامل با مردان برخوردارند.

ماده یازدهم

یکم: متهم تا زمانی که در يك دادگاه قانونی جرمی علیه او اثبات نشود بی‌گناه تلقی می‌گردد.
دوم: حق دفاع از خود در تمامی مراحل بازپرسی و محاکمه بر طبق احکام قانون محترم شمرده می‌شود.

سوم: تمام مراحل محاکمه علنی می‌باشد، مگر در مواردی که بر اساس احکام قانون، دادگاه حکم بر غیرعلنی بودن آن بدهد.

چهارم: مجازات فردی است و جریمه و مجازات تنها براساس قانون خواهد بود. هیچ کس به خاطر عملی مجازات نخواهد شد، مگر اینکه این عمل در هنگام ارتکاب توسط قانون جرم شمرده شده باشد، و مجازات نباید بیشتر از حدی باشد که در هنگام ارتکاب تعیین شده است.

ماده دوازده

یکم: کرامت افراد محفوظ است، و هرگونه شکنجه ی جسمی و روحی ممنوع می‌باشد.

دوم: هیچ کس را نمی‌توان جز بر اساس قانون زندانی، بازداشت و بازرسی کرد.

سوم: منازل افراد محفوظ است، جز بر اساس موارد معین که در قانون مشخص شده است ورود به محل زندگی افراد و بازرسی آن ممنوع است.

ماده سیزده

محرمانه بودن هرگونه ارتباطات (معمولی و الکترونیکی) و نامه و تلفن تضمین می‌شود و علنی کردن آن‌ها جز به ضرورت اجرای عدالت و امنیت و بر پایه حکم يك مرجع قانونی و صرفاً در محدوده ی مصوب قانون، مجاز نیست.

ماده چهارده

هیچ شهروندی را نمی‌توان از سفر به خارج از کشور و بازگشت به کشور منع نمود، و از رفت و آمد شهروندان در داخل کشور نیز نمی‌توان جلوگیری کرد، جز در مواردی که قانون محدودیتی برای آنان معین کرده باشد.

ماده پانزده

آزادی دین و عقیده و آداب و رسوم مذهبی محفوظ می‌باشد به شرطی که با احکام این قانون اساسی و قانون اساسی اقلیمی و قوانین این اتحادیه مغایرت نداشته باشد و از چارچوب روش عمومی و رسوم عام خارج نشود.

ماده شانزده

تحصیل ابتدایی اجباری می‌باشد و دولت و حکومت های اقلیمی نیز موظفند بیسوادی را ریشه کن کنند و امکانات تحصیل رایگان در مراحل ابتدایی، راهنمایی، دبیرستان، دانش گاه و مراکز صنعتی و حرفه ای را برای همه شهروندان فراهم سازند.

ماده هفده

آزادی تحقیق های علمی در چارچوب قانون تضمین می‌شود و باید ابداعات و اختراعات در زمینه های علمی، فکری، فرهنگی و هنری مورد تشویق و پاداش قرار داده شود.

ماده هیجده

آزادی عقیده و نشر و طبع و روزنامه نگاری و اجتماعات و تظاهرات و اعتصاب و تشکیل احزاب سیاسی و اتحادیه و جمعیت ها نیز بر اساس احکام قانون تضمین می‌شود.

ماده نوزده

یکم: هیچ شهروندی را نمی‌توان از تابعیت عراقی محروم نمود.

دوم: پناهنده سیاسی نباید دیپورت شود.

ماده بیست

یکم: اشتغال حق و در عین حال وظیفه هر شهروندی است و می‌تواند در هر مکانی که بخواهد مشغول به کار شود و ارگان‌های دولتی نیز تلاش خواهند کرد فرصت‌های شغلی برای تمامی شهروندان که توانایی کارکردن داشته باشند فراهم کنند.

دوم: دولت، بهبود شرایط کار و افزایش سطح رفاه زندگی و افزایش شناخت و فرهنگ را برای همه‌ی شهروندان آماده به کار فراهم می‌کند، و به همین ترتیب بیمه‌های اجتماعی را برای بیماری و ازکارافتادگی و بیکاری و پیری فراهم خواهد کرد.

سوم: بر طبق قانون، جز برای پیش‌گیری از خسارت غیرمترقبه عمومی، هیچ اشتغال معینی را نمی‌توان به اجبار بر کسی تحمیل کرد.

ماده بیست و یک

ارگان‌های این اتحادیه و همچنین اقلیم‌ها، حق مالکیت را تضمین می‌کنند و قوانین مربوطه نیز مضمون و محدوده‌ی آن را تنظیم می‌کنند.

ماده بیست و دو

اول: دولت از طریق افزایش خدمات پزشکی در عرصه‌های پیشگیری و مداوا و خدمات درمانی، امر حفظ بهداشت عمومی را به انجام می‌رساند.

دوم: دولت، حفظ و بهبود آب و خاک را تامین خواهد کرد.

ماده بیست و سه

پرداخت مالیات برای همه شهروندان امری لازم می‌باشد و جز بر پایه قانون، مالیات وضع و اخذ نخواهد شد.

ماده بیست و چهار

طرح شکایت و دعاوی به مراجع مربوطه حق مسلم هر کس می‌باشد و مراجع ذیربط نیز باید در مدت معقولی آن را حل و فصل کنند.

ماده بیست و پنج

مرجع حفظ حقوقی که در این فصل آمده‌اند، دادگستری است. دادگاه نیز هنگامی که درجه‌ی مسئولیت ارگان مربوطه یا مسئولیت مستقیم شخص معین یا مسئولیت هر دو را مشخص نمود، موظف است که به صدور حکم مجازات یا پرداخت خسارت یا هر دو اقدام کند.

فصل سوم

نهادهای اتحادیه

قسمت اول _ نهاد قانونگذاری

ماده بیست و شش

نهاد قانون‌گذاری اتحادیه از دو پارلمان تشکیل خواهد شد که عبارتند از پارلمان اتحادیه و پارلمان اقلیم‌ها.

مبحث اول (پارلمان اتحادیه)

ماده بیست و هفت

اول: پارلمان اتحادیه از نمایندگان مردم هر دو اقلیم تشکیل خواهد شد و با رای عمومی آزاد و مخفی و مستقیم انتخاب خواهند شد، نحوه این امر نیز بر اساس قانون تنظیم می‌شود.

دوم: هر يك از شهروندان که به سن هیجده سالگی رسیده و واجد شرایط کافی باشد، حق شرکت در انتخابات را دارد.

سوم: هر کس به سن بیست و پنج سالگی رسیده و واجد شرایط کافی باشد حق کاندید شدن برای پارلمان را دارد.

ماده بیست و هشت

دوره ی کار پارلمان اتحادیه چهارسال می‌باشد که از روز نخستین جلسه ی پارلمان شروع خواهد شد.

ماده بیست و نه

نحوه انتخابات و چگونگی انجام آن و نسبت نمایندگی و تعیین زمان انتخابات را قانون مشخص خواهد کرد.

ماده سی

اول: نمی‌توان همزمان در پارلمان اتحادیه و در شورا یا پارلمان اقلیم‌ها یا در شوراهای شهرداری‌ها و شوراهای محلی، عضویت داشت.

دوم: عضویت در پارلمان اتحادیه و مشاغل عمومی نمی‌تواند در آن واحد با هم باشند.

سوم: نماینده پارلمان، از هنگامی که در مقابل پارلمان سوگند رسمی یاد می‌کند، از همه ی وظایف عمومی منفصل تلقی می‌شود.

ماده سی‌ویک

پارلمان اولین جلسه خود را به ریاست مسن ترین نماینده پارلمان برگزار خواهد کرد. در این جلسه از میان اعضای خود با رای‌گیری مخفی، رییس و معاون رییس و دبیر امور محرمانه را انتخاب خواهد کرد.

ماده سی و دو

اول: پارلمان اتحادیه، جلسات خود را با شرکت اکثریت اعضاء برگزار خواهد کرد و مصوباتش را نیز بر اساس اکثریت مطلق تصویب خواهد کرد _ به شرطی که با نص این قانون مغایرت نداشته باشد _

دوم: پارلمان اعتبارنامه ی نمایندگان را تایید خواهد کرد.

سوم: پارلمان درباره ی ایجاد کمیسیون های داخلی خود اتخاذ تصمیم خواهد کرد.

مبحث دوم پارلمان اقلیم‌ها

ماده سی‌وسه

پارلمان اقلیم ها متشکل از بیست عضو خواهد بود که اقلیم عربی و اقلیم کردستان هرکدام به تعداد مساوی در آن نمایندگی خواهند شد.

ماده سی و چهار

هر اقلیم بر طبق روشی که قانون اساسی آن اقلیم مشخص نموده نمایندگان خود را برای پارلمان اقلیم ها تعیین و تعویض می نماید.

ماده سی و پنج

یکم: پارلمان اقلیم ها قوانین و احکامی را تصویب می کند که پارلمان اتحادیه آن ها را تایید کرده باشد.
دوم: اگر پارلمان اقلیم ها قانونی را تصویب نکرد در این صورت به پارلمان اتحادیه برگشت داده خواهد شد تا مورد بازبینی مجدد قرار گیرد.
سوم: اگر پارلمان اقلیم ها برای بار دوم بر تصمیم خود اصرار ورزید در این حال قانون مذکور رد خواهد شد.

مبحث سوم وظایف ویژه ی پارلمان اتحادیه

ماده سی و شش

وظایف ویژه ی پارلمان اتحادیه عبارتست از اجرای احکام ذیل:

یکم: تهیه قانون اساسی اتحادیه با اکثریت سه _ چهارم اعضای هر کدام از دو پارلمان، به طور جداگانه
دوم: تصویب پیمان ها و موافقت نامه های خارجی با اکثریت سه _ چهارم هر کدام از دو پارلمان، به طور جداگانه.
سوم: اعلام جنگ یا صلح به شرط آن که سه _ چهارم نمایندگان هرکدام از دو پارلمان به طور جداگانه با آن موافق باشند.
چهارم: رسمیت بخشیدن به قوانین اتحادیه
پنجم: رای اعتماد، و یا عدم اعتماد، به کابینه ی اتحادیه و اعضای آن.
ششم: تصویب بودجه و حساب رسی های پایانی اتحادیه
هفتم: وضع و تدوین و لغو مالیات و عوارض
هشتم: نظارت بر حسن انجام وظایف نهادهای اجرایی اتحادیه
نهم: قراردادن آیین نامه ی داخلی خود اتحادیه و مشخص کردن معیارها و تصویب بودجه آن و استخدام کارکنان اتحادیه و تعیین حقوق شان.

قسمت دوم نهاد اجرایی اتحادیه مبحث اول رئیس جمهور

ماده سی و هفت

رئیس جمهور رئیس دولت و فرمانده کل نیروهای مسلح در کشور می باشد.

ماده سی و هشت

رئیس جمهور با رای عمومی آزاد و مخفی و مستقیم یا (از طرف پارلمان اتحادیه) به مدت چهار سال انتخاب می‌شود و می‌تواند برای بار دوم نیز انتخاب شود.

ماده سی و نه

شرایط کاندیدای ریاست جمهوری موارد ذیل می‌باشد:
یکم: باید عراقی و دارای چهل سال تمام باشد.
دوم: باید حقوق مدنی و سیاسی را دارا باشد.

ماده چهل

رئیس جمهور قبل از به دست گرفتن وظایف رسمی خود، باید در حضور نشست مشترک پارلمان اتحادیه و پارلمان اقلیم‌ها، سوگند رسمی زیر را یاد کند:
(به خداوند بزرگ سوگند یاد می‌کنم که قانون جمهوری فدراتیو عراق را محترم شمرده و از استقلال و سرفرازی میهن پاسداری کنم و دلسوزانه برای تحقق مصالح آزادی و حرمت مردم تلاش کنم.)

ماده چهل و یک

در صورت استعفای رئیس جمهوری یا مرگ و یا از کارافتادگی دایمی‌اش، معاون وی در مدت باقیمانده از دوران ریاست جمهوری، پست ریاست جمهوری را در دست می‌گیرد.

ماده چهل و دو

رئیس جمهور در خارج از کشور نماینده اتحادیه است و از طرف دولت با کشورهای خارجی قرارداد امضاء خواهد کرد و به کشورها سفیر فرستاده و از سفیران کشورهای دیگر استقبال خواهد کرد.

ماده چهل و سه

رئیس جمهور وظایف زیر را به عهده خواهد گرفت:
اول: حفظ استقلال جمهوری فدراتیو عراق و يك پارچگی سرزمین و امنیت داخلی و خارجی آن را برعهده دارد.
دوم: ریاست جمهوری معاون خود را بعد از اینکه از طرف پارلمان اقلیم‌ها کاندید شد منصوب خواهد کرد.
سوم: بعد از کسب رای اعتماد از طرف پارلمان آیین نامه مربوط به کابینه اتحادیه را تهیه خواهد کرد.
چهارم: آیین نامه مربوط به انتخابات پارلمان را تهیه خواهد کرد.
پنجم: قوانین اتحادیه را صادر خواهد کرد.
ششم: نمایندگان دیپلماتیک عراق در کشورها و سازمان‌ها و کنگره‌های بین‌المللی را تعیین کرده و به آن‌ها اعتبارنامه خواهد بخشید.
هفتم: نیروهای مسلح و نیروهای امنیت داخلی را بر اساس ضرورت منافع عمومی هدایت خواهد کرد، به گونه‌ای که با احکام این قانون اساسی و قانون اساسی اقلیم مغایرت نداشته باشد.
هشتم: وضعیت فوق‌العاده را بر اساس قانون ویژه‌ای اعلام می‌نماید.
نهم: بر اساس قانون، ترفیع نظامی به افسران نیروهای مسلح و نیروهای امنیت داخلی خواهد داد، آن‌ها را از کار برکنار و یا بازنشسته خواهد کرد.
دهم: نشان و افتخارات اعطا خواهد نمود.
یازدهم: مقامات ویژه و قضات و رئیس دیوان عالی و دادستان‌ها و معاونانشان را در اتحادیه برمی‌گمارد.

ماده چهل و چهار

ایراد اتهام به رییس جمهور با اکثریت دو _ سوم اعضای پارلمان اتحادیه خواهد بود و محاکمه وی نیز در نشست مشترک دادگاه عالی قانون اساسی و پارلمان اقلیم ها به رهبری رییس دادگاه عالی قانون اساسی انجام خواهد گرفت و تصمیم گیری در آن نیز با اکثریت دو _ سوم اعضاء صورت خواهد گرفت.

ماده چهل و پنج

رییس جمهوری در مدت اتهام، در مقام و منصب خود باقی می ماند.

مبحث دوم هیات وزیران

ماده چهل و شش

هیات وزیران نهاد عالی اجرایی در اتحادیه است.

ماده چهل و هفت

هیات وزیران از نخست وزیر و معاونان او و وزیران تشکیل خواهد شد که هر دو اقلیم را به نسبت جمعیت ساکنانشان نمایندگی خواهند کرد.

ماده چهل و هشت

اگر رییس جمهور از یکی از دو اقلیم باشد در این صورت نخست وزیر از اقلیم دیگر خواهد بود.

ماده چهل و نه

اول: نخست وزیر از طرف پارلمان اتحادیه مامور تشکیل کابینه شده و لیست اعضای کابینه اش را برای تایید به ریاست جمهوری تقدیم خواهد کرد.

دوم: نخست وزیر بعد از تایید ریاست جمهوری لیست اعضای کابینه را برای کسب رای اعتماد به پارلمان ارائه خواهد کرد و بعد از رای اعتماد، رییس جمهور آیین نامه جمهوریت ویژه ی تشکیل وزارت را تهیه خواهد کرد.

ماده پنجاه

هیات وزیران وظایف زیر را برعهده خواهد داشت:

اول: اجرای قوانین اتحادیه

دوم: پاسداری از امنیت و سلامت جامعه

سوم: آماده کردن طرح قوانین اتحادیه و ارجاع آن به پارلمان اتحادیه

چهارم: تهیه بودجه اتحادیه

پنجم: نظارت بر وزارت خانه ها ارگان های عمومی اتحادیه

ششم: تهیه آیین نامه های اتحادیه

هفتم: تهیه بودجه ی عمومی و حساب رسی های پایانی اتحادیه

هشتم: وام دهی و استقراض و نظارت بر امور مالی

نهم: منصوب کردن کارمندان مدنی در اتحادیه و ترفیع و بازنشست کردنشان بر اساس قانون.

ماده پنجاه و یک

اول: رییس جمهور می‌تواند هر وقت که ضرورت اقتضا کند خواستار تشکیل جلسه هیات وزیران شود و این نشست هم تنها برای رسیدگی به مواردی است که نشست برای آن صورت گرفته باشد.
دوم: رییس جمهور می‌تواند از هیات وزیران و وزارت خانه‌ها گزارش‌های ویژه بخواهد.

ماده پنجاه و دو

اول: پارلمان می‌تواند در موارد زیر سلب رای اعتماد کند:
(۱) وزارت، که از زمان سلب اعتماد از کار برکنار شده تلقی خواهد شد.
(۲) وزیر، که از زمان سلب اعتماد از کار برکنار شده تلقی خواهد شد.
دوم: وزارتتی که از کار برکنار شده امور روزانه خود را تا زمانی که جایگزینی شود انجام خواهد داد.

قسمت سوم دادگاه عالی قانون اساسی

ماده پنجاه و سه

دادگاه عالی قانون اساسی از تعدادی از اعضای مشهور به توانایی و آگاهی و صداقت از میان قضات و اساتید قانون دانش‌گاه‌ها و وکلای، که سابقه کاری آن‌ها در امور قضاوت، تدریس و یا وکالت از بیست سال کمتر نباشد، تشکیل خواهد شد. هر کدام از دو اقلیم نیز نصف اعضاء را انتخاب خواهد کرد. (تعداد اعضاء و مدت زمان وظایف نیز توسط قانون مشخص خواهد شد).

ماده پنجاه و چهار

ریاست دادگاه عالی قانون اساسی به صورت تناوبی بوده، و هر سال نماینده یکی از دو اقلیم به نوبت ریاست آن را به دست خواهد داشت.

ماده پنجاه و پنج

عضو دادگاه عالی قانون اساسی را نمی‌توان معزول کرد مگر در صورتی که متهم به عدم صداقت شود. ایراد اتهام و محاکمه و محکومیت او نیز از طرف پارلمان اقلیم‌ها خواهد بود.

ماده پنجاه و شش

عضو دادگاه عالی قانون اساسی، از آنجا که خود به سن بازنشستگی رسیده است، تا زمانی که خود نخواهد، بازنشست نخواهد شد.

ماده پنجاه و هفت

دادگاه عالی قانون اساسی دارای وظایف خاصی به قرار زیر می‌باشد:
اول: تفسیر قانون اساسی

دوم: مطابقت قوانینی که از پارلمان اتحادیه صادر می‌شود و همچنین آن دسته از قوانینی که از نهاد اجرایی اتحادیه صادر می‌شود با قانون اساسی، که این امر بر طبق قانون تنظیم خواهد شد.

سوم: تعیین تکلیف موارد اختلافی که در اجرای قانون اساسی بین اتحادیه و اقلیم‌ها پیش خواهد آمد.

چهارم: تعیین تکلیف موارد اختلافی که در اجرای این قانون اساسی و قوانین اساسی اقلیم‌ها، مابینشان پیش می‌آید.

قسمت چهارم امور و وظایف خاص مربوط به اتحادیه

ماده پنجاه و نه

نهادهای اتحادیه انجام وظایف خاص زیر را به عهده دارند، و سایر امور به نهادهای اقلیم ها مربوط خواهند بود:

اول: تعیین سیاست خارجی و نمایندگی دیپلماتیک و کنسولی

دوم: انعقاد پیمان ها و قراردادهای بین المللی. نهادهای اقلیمی نیز می توانند قراردادهای اقتصادی، فرهنگی و ورزشی با دیگر اقلیم های داخل عراق و خارج هم منعقد سازند.

سوم: امور دفاعی که ارگان های مختلف نیروهای مسلح را شامل خواهد شد.

چهارم: اعلان جنگ و امضای پیمان صلح

پنجم: تعیین واحد پولی و چاپ آن، تعیین سیاست اعتباری و بانکی و امضای استقراض های اتحادیه

ششم: تعیین معیار و نسبت اوزان و مقادیر، تعیین سیاست عمومی دستمزدها و کرایه ها

هفتم: تهیه طرح اقتصاد عمومی در راستای توسعه صنعتی و تجاری و کشاورزی اقلیم ها

هشتم: تهیه و تنظیم بودجه عمومی اتحادیه

نهم: امور امنیتی فدرال

دهم: امور ثبت احوال و اقامت و اتباع خارجی

یازدهم: ثروت نفت

فصل چهارم سازمان قانون اساسی اقلیم ها

ماده شصت

هر اقلیم با در نظر گرفتن دو شرط زیر قانون اساسی خود را وضع خواهد کرد:

اول: بنیان نهادن قانون اساسی جمهوری دموکراتیک پارلمانی

دوم: احکام اقلیمی با این قانون اساسی مغایرت نداشته باشند

ماده شصت و یک

مردم در هر اقلیم، با رای عمومی، آزاد و مخفی و مستقیم خود، نمایندگان خود را در پارلمان اقلیم انتخاب خواهند کرد. شیوه ی انتخابات، چگونگی انتخابات و تعداد نمایندگان و تعیین زمان انتخابات نیز بر اساس قانون ویژه ای خواهد بود.

ماده شصت و دو

وظایف پارلمان اقلیم و روابط آن با نهادهای دیگر، بر اساس قانون اساسی اقلیم خواهد بود.

ماده شصت و سه

نهاد اجرایی اقلیم از موارد زیر تشکیل می شود:

اول: رییس اقلیم
دوم: هیات وزیران اقلیم

ماده شصت و چهار

خلق ساکن در هر اقلیم (یا پارلمان اقلیم) رییس اقلیم را انتخاب خواهد کرد. وی رییس عالی نهاد اجرایی اقلیم است و در مناسبت ها و تشریفات پروتکلی در اقلیم، رییس جمهوری فدراتیو عراق را نمایندگی خواهد کرد.

ماده شصت و پنج

چگونگی و شرایط انتخاب رییس اقلیم و مدت حکومت و وظایف و رابطه وی با هیات وزیران اقلیم و نهادهای دیگر اقلیم، تماماً بر اساس قانون اساسی اقلیم خواهد بود.

ماده شصت و شش

هیات وزیران هر اقلیم، از نخست وزیر و معاونان او و تعدادی از وزرا تشکیل خواهد شد و اختیارات اجرایی اقلیم را در اختیار خواهد داشت.

ماده شصت و هفت

شیوه تشکیل هیات وزیران اقلیم و وظایف و رابطه وی با رییس اقلیم، بر اساس قانون اساسی اقلیم خواهد بود.

ماده شصت و هشت

دیوان عالی اقلیم علاوه بر وظایف عادی خود، اختصاصاً تفسیر قانون اساسی اقلیم را برعهده داشته و همچنین تعیین تکلیف قانونی دعاوی و رفع و رجوع اساسی عدم وجود قوانینی که در مقابل دادگاه خواستار تجدید نظر شده اند، می باشد.

ماده شصت و نه

قوه قضاییه اقلیم از استقلال برخوردار بوده تمام مقامات دادگاه ها از جمله دیوان عالی اقلیم را شامل خواهد شد که بر دعاوی مدنی و پرونده های جزایی و غیره نظارت خواهد نمود. این امر بر اساس يك قانون اقلیمی تنظیم خواهد شد.

ماده هفتاد

جز مواردی که بر اساس احکام این قانون، بخصوص بر اساس قسمت چهارم فصل سوم، اختیار آن به اتحادیه واگذار شده است، اقلیم در امور مختلف اختیارات خود را اعمال خواهد کرد.

ماده هفتاد و یک

هر گونه اختلافی که مابین اتحادیه و اقلیم ها یا بین اقلیم ها درباره ی اجرای مواردی که در این قانون آمده، پیش آید برای تعیین تکلیف به دادگاه عالی قانون اساسی ارجاع داده خواهد شد.

فصل پنجم احکام مالی

ماده هفتاد و دو

در جمهوری فدراتیو عراق دیوان نظارت مالی ایجاد خواهد شد که تابع پارلمان اتحادیه بوده و وظایف و ترکیب آن بر اساس قانون تنظیم می‌شود.

ماده هفتاد و سه

جز براساس قانون اتحادیه یا قانون اقلیم مالیات وضع و اخذ نخواهد شد.

ماده هفتاد و چهار

تنها نهادهای اتحادیه دارای قدرت اخذ عوارض بر صادرات و واردات هستند.

ماده هفتاد و پنج

نهادهای اقلیم اختیار وضع مالیات و عوارض در موارد زیر را دارا هستند:

اول: مالیات بر درآمد

دوم: مالیات بر مسکن

سوم: مالیات بر ارث

چهارم: عوارض ثبت مسکن

پنجم: عوارض دادگاهها

ششم: عوارض امتیازات و جوازها و اجاره بها از قبیل آب و برق و خدمات دیگر

ماده هفتاد و شش

هر اقلیم بر اساس درصد ساکنانش به نسبت جمعیت کل کشور، نسبت خود از درآمد نفت و قوانین گمرکی و ترانزیت و حمل و نقل و استقرض خارجی را خواهد برد.

فصل ششم

احکام پایانی و انتقالی

ماده هفتاد و هفت

تعدیل مرز بین دو اقلیم جز با تصویب پارلمان هر اقلیم و با اکثریت سه _ چهارم اعضای آن انجام نخواهد شد.

ماده هفتاد و هشت

اول: شهروندان اقلیم کردستان عراق بر اساس درصد ساکنانش به نسبت جمعیت کل جمهوری فدراتیو عراق در مقامات عالیه وزارت خانه ها و ارگان های اتحادیه در خارج و داخل، به ویژه معاونین وزراء و مقامات ویژه و مدیریت های عمومی، تعیین خواهند شد.

دوم: اصل فوق در موارد ذیل نیز رعایت می‌گردد:

(۱) تعیین سفیران و اعضای هیات های دیپلماتیک و کنسولی و نمایندگان اتحادیه در ارگان ها و سازمان های بین المللی و اقلیمی

(۲) تعیین مقامات نظامی و امنیتی فدرال

(۳) شرکت در هیات های رسمی عراق و گفت و گوهایی که به منظور عقد پیمان های بین المللی انجام می‌گیرد.

(۴) پذیرش دانش جویان برای بورس تحصیلی و اجازه تحصیل در خارج از کشور

(۵) پذیرش دانش جویان در دانش گاه ها و دانش کده ها ی ارتش و پلیس و دوره های تحصیلی آنان در داخل و خارج از کشور

ماده هفتاد و نه

اول: نیروهای پیشمرگ با ترکیبات کنونی‌اشان به بخشی از نیروهای مسلح اقلیم کردستان تبدیل می‌شوند.
دوم: واجد شرایطین خدمت سربازی در اقلیم خود خدمت سربازی را به انجام می‌رسانند.

ماده هشتاد

اول: کلیه قوانین و تصمیمات و تشریفات و دستورات و آیین نامه های داخلی و رهنمودهایی که از طرف نهادهای مرکزی درباره ی اعمال پاکسازی نژادی و راندن های جمعی و کوچ اجباری صادر شده است ملغا اعلام می‌گردد.
دوم: عوارض تغییرات ایجاد شده در ترکیب ملی واقعی در پاره ای از نواحی از اقلیم کردستان، رفع می‌گردد و شهروندان کرد نواحی کرکوک، مخمور، شنگال، زمار، شیخان، خانقین و مندلی و دیگر نواحی، به محل های سکونت پیشین خود برگردانیده خواهند شد، شهروندان عربی هم که از طرف دولت های قبلی عراق در این نواحی اسکان داده شده اند به محل های اصلی سکونت خود در خارج از اقلیم کردستان بازگردانده می‌شوند.
سوم: حکم بند اول ماده فوق شامل شهروندان ترکمن و آشوری و کلدانی که رانده شده اند نیز می‌شود.
چهار: کلیه اموال و دارایی‌های منقول و غیرمنقول به شهروندان رانده شده برگردانیده می‌شود و تمام خساراتی که در این مدت متوجه آنان شده جبران خواهد شد.
پنجم: کردهای فیلی رانده شده و تبعیدی به محل های سکونت قبلی خود بازگردانده خواهند شد و شناسنامه عراقی و کلیه اموال و دارایی‌های منقول و غیرمنقول آنان بازپس داده خواهد شد و نیز تمام خساراتی که در این مدت متحمل شده اند جبران خواهد شد.

ششم:

الف _ روشن کردن سرنوشت مفقودین، قربانیان انفال و بارزانیها و فیلی‌ها و تمام عراقیانی که ناپدید شده اند.
ب _ پرداخت غرامت به قربانیان سلاح های شیمیایی در کردستان، جبران کلیه خسارات مادی و معنوی که متوجه مفقودین موضوع بند الف فوق شده است.
ج _ فراهم کردن تامین های اجتماعی و بهداشتی برای اعضای خانواده همه کسانی که مشمول بندهای الف و ب خواهند شد، و هم چنین برای مصدومین سلاح های شیمیایی.
د _ فراهم کردن تامین های اجتماعی و بهداشتی برای همه شهروندانی که بر اثر شکنجه های جسمی و روحی از جانب دستگاه های امنیتی دچار نقص عضو شده اند.
ه _ کسانی که نسبت به افراد مشمول احکام این ماده مرتکب جرایم مذکور در فوق شده اند به دادگاه ویژه ای سپرده خواهند شد.

ماده هشتاد و یک

این قانون اساسی عالی‌ترین قانون کشور شناخته می‌شود و هر قانونی که در مغایرت با این قانون اساسی صادر شود، از درجه اعتبار ساقط است.

ماده هشتاد و دو

اول: احکام این قانون اساسی جز با تصویب سه _ چهارم نمایندگان پارلمان اتحادیه و پارلمان اقلیم ها، به طور جداگانه، قابل جرح و تعدیل نیست.
دوم: طرف های زیر حق طرح پیشنهاد برای جرح و تعدیل این قانون اساسی را دارا هستند:
(۱) هیات وزیران اتحادیه
(۲) تعدادی از نمایندگان پارلمان اتحادیه که کمتر از یک _ چهارم کل نمایندگان نباشند.

ماده هشتاد و سه

جمهوری فدراتیو عراق در برابر سازمان ملل متحد متعهد می‌باشد که حقوق و مرزها و اختیارات اجرایی هر کدام از دو اقلیم را که متن آن ها در این قانون اساسی و قوانین اساسی اقلیم ها آورده شده است، تضمین نماید. همچنین

ملزم است که موازین دموکراتیکی را که بر مبنای این قانون اساسی بنا نهاده شده اند تضمین کند و اصول اساسی آن را محترم بشمارد. هر گونه تخطی از موارد مذکور در این اصل تهدید علیه امنیت و صلح جهانی تلقی می‌شود.

ماده هشتاد و چهار

جز با رضایت نهاد قانون گذاری هرکدام از دو اقلیم، نه موجودیت جمهوری فدراتیو عراق و نه موازین سیاسی مذکور در این قانون اساسی تغییر نخواهد کرد، در غیر این صورت خلق اقلیم کردستان این حق را دارا خواهند بود که سرنوشت خویش را به دست خویش تعیین کنند.